

SZÍNHÁZI MŰSZAKI VEZETŐ, SZCENIKUS

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

SZÍNHÁZI MŰSZAKI VEZETŐ, SZCENIKUS

Feladatok és tevékenységek

A színház és a színjátszás minden kultúrának kedvelt és gyakorolt eleme volt. A görög színházi hagyományok, vagy az ázsiai tradicionális opera hatása a jelenleg működő színjátszásban is fellelhető. Európában a színházi élet igen sokszínű múltra tekint vissza, hiszen a vásárokon szereplő mutatványosoktól a kőépületben előadásokat létrehozó színészekig terjed. Magyarországon viszonylag későn került sor a hivatásos színház élet feltételeinek megteremtésére. A XIX. században a német nyelvű színházi élet volt az elfogadott, de az anyanyelvi színjátszás megteremtése jelentős eredménye volt a magyar nép függetlenség és szabadságvágyának. A magyar drámák és színpadi művek sorozata született ettől az időtől kezdve, amely szintén segítette a magyar színházi élet fejlődését. Jelentős nevek fémjelzik ezt a korszakot, például Katona, Vörösmarty, Csiky Gergely. A 20. században már sokszínűvé vált a színházi élet, a zenés vígjátékoktól kezdve a veretes magyar drámákig szinte mindent játszottak a fővárosban és a vidéki nagyvárosokban is. A század második felében a magyar színházi kultúra együttműködött a nemzetközi nagy társulatokkal, csereprogramok, vendégszínházak jellemzik ezt az időszakot. A magyar televízió is segítette a színházi produciókat, mert felvételről számtalan előadást láthatott az ország. Az ezredforduló óta már nemcsak a nagy színházi produciók váltak közkedvelté, hanem a kísérleti jellegű kisszínházaknak is jelentős szerep jut. Így a fővárosban és vidéken is elterjedtek a kamaraszínházak és a pinceszínházak, ahol jelentős előadások születtek. A sokféle színházi produció igényli a hozzáértő szakemberek munkáját is, ilyen például a színházi, műszaki vezető, a scenikus is.

Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?

A színházi műszaki vezető, scenikus legfőbb feladataként intézi a színházak és kulturális intézmények műszaki jellegű ügyeit, irányítja az intézményben dolgozó teljes műszaki személyzetet és a gondnokság dolgozóit, valamint ellátja a hozzá tartozó létesítmény vagy létesítmények biztonságos üzemeltetését. Irányítja és ellenőrzi a műhelyek, raktárak és a

színpaddal kapcsolatos díszlet-, kellék-, ruhatárak munkáját. Tájéltadás, külföldi vendégjáték és rendezvények esetén egyeztet a színpadtechnikussal, a teljes műszaki tevékenységet megszervezi, a kapcsolódó díszlet-, kellék-, ruhatárak munkáit összehangolja és a lebonyolítás műszaki részét irányítja. A létesítmény művészeti vezetésével egyeztetve, a művészeti elvárásoknak megfelelően, ahhoz igazítva szervezi meg a műszaki munkákat. Felügyeli és segíti a munka- és tűzvédelemmel foglalkozó megbízottak munkáját. Részt vesz a fogadásokon, irányítja a díszletgyártási műhelymunkát, a színpadra állításkor a díszletszerelést. Az előadások alatt műszaki ügyeletet biztosít. Gondoskodik a létesítmény technikai berendezéseinek, a színpadtechnika gépezeteinek rendszeres ellenőrzéséről, karbantartásáról, javításáról, felújításáról vagy kicseréléséről. Műszaki jellegű kérdésekben teljes felelősséggel képviseli az intézményt és a lehetőségeken belül gondoskodik a technikai eszközök és berendezések korszerűsítéséről. Összehangolja a rendező és a díszlettervező elképzeléseit és azokat a színpadra alkalmazza. Annak tudatában, hogy a színház veszélyes üzem és állandóan változó problémák sokasága merül fel, végzi felelősségteljes munkáját és biztosítja estéről estére a színház, mint a kulturális intézmény biztonságos üzemeltetését.

Fegyelmi és munkaerőkérdésekben javaslattevési joggal rendelkezik és a szervezeti és működési szabályzatban lefektetett jogkörénél fogva személyi ügyekben is intézkedik.

Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?

A színházi műszaki vezető, scenikus legfontosabb munkaeszközei a színpaddal kapcsolatos műszaki berendezések, díszletek, díszletelemek. Szükség szerint ellenőrzi a technikai személyzet közreműködésével a színpadi fénytechnikai berendezéseket – reflektorok, fényvetők, stb. A szállításhoz használt emelő- illetve szállítóeszközök, az összeszereléshez használt szerszámok állapotát. Előadások alatt a színpadtechnikai berendezések használata – zsinóros, csigás kézi, illetve gépi emelők, fény- illetve díszlettartó hidak, stb. -, ellenőrzése, javítása szükségessé válhat.

Hol végzi a munkáját?

A színházi műszaki vezető, scenikus munkájának nagy részét a színház területén végzi, fő munkavégzési területei a színpad, műszaki irányító helyiség, gyártóműhelyek, műszaki illetve díszletraktár. Tájéloadások alkalmával a befogadó színház színpada, illetve műszaki helyiségei is a munka szinterei.

Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?

A színházi műszaki vezető, scenikus munkáját a műszaki, technikai személyzet közreműködésével végzi, irányítja azok munkáját. A díszletezés, illetve a műszaki berendezések felépítése, beállítása miatt a rendezővel, díszlettervezővel, fény- illetve hangtechnikussal, színpadgépésszel egyeztet.

Kapcsolatban áll a színpadtechnikussal, a díszletépítő műhellyel, a színház gazdasági, művészeti vezetésével, az előadások alatt a rendezővel, ha szükséges a színészekkel is. A műszaki jellegű beszerzésekkel kapcsolatban egyeztet külső cégekkel, márkaképviselőkkel, gyártókkal. Fő kapcsolatait a színház igazgatója, rendezője és gazdasági vezetője jelenti, mert részese az intézmény vezetésének.

Követelmények

Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?

A színházi műszaki vezető, scenikus munkája bár jórészt szervezési, irányítási munka, a díszletek szállítása, illetve építése fizikai igénybevételként jelentkezhet. Egy-egy nagyobb díszletelem súlya akár 50-150 kg is lehet, ezeket kell mozgatni megfelelő eszközökkel. A jórészt álló, mozgásos munkavégzés, illetve az előadások késői befejezéséből adódó legtöbbször éjszakai munkabefejezés megterheléssel jár.

Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?

A színházi műszaki vezető, scenikus munkavégzése során nem találkozunk külső környezeti ártalmakkal, mivel a munkaidejét zárt helyen tölti. Az előadások hétfői, illetve ünnepnapj játszási időpontjából adódó speciális munkarend és a késői munkabefejezés

ténye hátrányként említhető meg. Emellett a próbaidőszak alatt délelőtt is dolgozik. A vezetői munkája miatt részt vesz tárgyalásokon is.

Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?

Fontos tudni, hogy minden foglalkozásnak szigorú egészségügyi alkalmassági feltételei vannak.

A fontosabb szempontok közül néhányat kiemelünk, tájékoztató jelleggel:

- jó látás,
- ép hallás,
- teljes látótér és térlátás,
- fokozott figyelem,
- együttműködés,
- karok, kezek, ujjak fokozott használata.

A foglalkozás gyakorlása során felmerülő kockázati tényezők:

- könnyű fizikai munka,
- tartós állómunka,
- túlmunka, nyújtott műszak.

Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?

A színházi műszaki vezető, szcenikus munkája során meghatározó szerepet játszik az igényesség és a műszaki érzék. Munkavégzésére jellemző tulajdonságok még a stressztűrő képesség, a jó térlátás. Fontos, hogy munkájára igényes legyen a munkavégzés teljes időtartama alatt szükséges az összpontosítás és adott feladatra való koncentráció.

Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?

Az általános képzésben fontos, hogy fizikából kell átlagos teljesítményt elérnie, amely jó alapot szolgálhat a szakmai képzéshez. Szerencsés, ha valamilyen művészeti ág, különösen a színházhoz kapcsolódó ismereteket is gyűjt.

A szakmai képzésben az elektrotechnika, színháztechnika és a technológiai jellegű tantárgyak alapozzák meg műszaki tudását. Ezekon kívül színház- és művészettörténet, kommunikációs- és vezetési ismeretek tantárgyak megfelelő fokú ismerete szükséges.

Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

A színházi műszaki vezető, szcenikus alapvetően műszaki érdeklődésű, érdekli a színházi világ, a színpadi- fény- és hangtechnika és az ehhez kapcsolódó műszaki berendezések. Különleges érdeklődési kör jellemzi, hiszen egyrészt a színházi világ és produkció létrehozásában vesz részt. Ő biztosítja a csillogást, a fényt, de munkája színházi háttértevékenységnek minősül. Szükséges, hogy érdekeljék az emberek, hiszen a produkciók révén számukra nyújt kikapcsolódást vagy szórakozást.

Szakképzés

A színházi műszaki vezető **szakképesítés célja** olyan szakemberek képzése, akik színházak és kulturális intézmények műszaki ügyeinek intézésére, a teljes műszaki személyzet és a gondnokság dolgozóinak irányítására, valamint a hozzá tartozó létesítmény vagy létesítmények biztonságos üzemeltetésére képesek. Irányítják és ellenőrzik a műhelyek, raktárak és a színpaddal kapcsolatos díszlet-, kellék-, ruhatárak munkáját. Felügyelik és segíti a munka- és tűzvédelemmel foglalkozó megbízottak munkáját.

Előképzettség

A képzésben való részvétel előfeltétele középiskolai érettségi és szakmai előképzettség, színpad technikus (OKJ szám: 53 5499 03) vagy világítás technikus (OKJ szám: 53 5499 04) szakképesítés.

Képzési idő

Az emelt szintű szakképesítés iskolarendszeren kívüli oktatásban is megszerezhető. A képzés 40 százalékában gyakorlati oktatás folyik.

A képzés időtartama 1 év.

A szakképzés elméleti és gyakorlati tárgyai

Művészettörténeti ismeretek, Színháztechnika és színháztörténet, Alapvető mechanikai ismeretek, Szilárdságtani ismeretek, Színházi rajz ismeretek, Díszletkészítés technológiája, Szcenikai ismeretek, Színpadtechnikai ismeretek, Világítás- és fény szabályzás-technika, Művészi fénytan, Általános hangtechnikai elmélet, Gyakorlati színházi és zenekari hangosítás, Színházak üzemtana, Színházi munkavédelem, Munkajogi és gazdasági ismeretek, Színházzal kapcsolatos kommunikációs és vezetési ismeretek.

A szakképesítés vizsgakövetelménye

A szakmai vizsga írásbeli, gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll.

Írásbeli vizsga témakörei: az alkalmazott elektrotechnikai és fény szabályozási és művészi fénytan ismeretek tantárgy összevont ismeretei; színháztechnikai, szilárdságtani, scenikai és mechanikai összevont ismeretek.

Gyakorlati vizsga: A gyakorlati vizsga két részből áll.

Vizsgamunka elkészítése: A jelölt önállóan megtervezi egy színház színpad és nézőtér kialakítását az előírásoknak megfelelő formában, a színpadtechnikai, világítástechnikai és hangtechnikai berendezések beépítésével.

A vizsgamunka tartalmi követelményei: alaprajz, metszet, gépészeti, elektromos és hangtechnikai jelölések, komplett színpadgépészeti, világítástechnikai és hangtechnikai rendszerek, minimum 10 oldalas műszaki leírás a tervben lefektetettek ismertetésével.

Szóbeli vizsga tantárgyai: színpadtechnika, mechanika és szilárdságtan, alapvető és alkalmazott elektrotechnika, művészettörténet és scenika, gépkezelési és kötözési ismeretek, színházak gazdaság- és üzemtana, színházi anyagismeret és a díszletkészítés technológiája, fény szabályozási és művészi fénytan ismeretek, hangtechnikai elmélet, színházi és zenekari hangosítás, munka- és tűzvédelem.

A szakképesítés OKJ azonosító száma: 54 1899 03

Kapcsolódó foglalkozások

Egyéb művészeti foglalkozások,
Színház-technikus.

Színpad-technikus,

A szakképesítéssel betölthető munkakörök

Műszaki vezető,
Műszaki ügyeletes,
Műszaki felelős

Műszaki irányító,
Biztonsági felelős,
Műszaki koordinátor.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Ez a kiadvány az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával 2005-ben készült. Aktualizálva 2008-ban. A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.